

var til, at man gjorde Forandringen, og jeg har da set, at Grunden var den, at den ny Fremgangsmaade, der indførtes ved Forordningen af 1833, efter Regeringens Skøn var bedst skikket til, som der staaer — hvis jeg maa læse det op — at give de moralske og religiøse Forestillinger, hvorpaa Edens Kraft beror, den størst mulige Virksomhed. Denne Grund, der her er anført, forekommer os vedvarende at have Gyldighed. Vi finde, at man bedst naar det Formaal, som Eden har i Retsplejen, ved at den aflægges bag efter, og at man paa denne Maade stærkest kan indprente Vidneedens Betydning. Naar Forklaringen afgives først, kan der ogsaa blive Lejlighed til — medens Forklaringen afgives — at gøre Vidnet opmærksom paa den Ed, der muligvis vil komme. Man kan efterhaanden, som Forklaringen skrider frem, foreholde Vidnet det Ansvar, det muligvis kan paadrage sig ved den eventuelle Edsaflæggelse. Det forekommer os endvidere, at Vidnet har et Krav paa, at der gives det Lejlighed til, inden det, om jeg saa maa sige, gennem Eden sætter Punktum ved sin Forklaring, at berigtige mulige Fejltagelser. Vi finde endvidere, at det System, hvorefter Eden aflægges bagefter, medfører, at man slipper med et langt mindre Antal Edsaflæggelser, end det modsatte System kan føre til. Hyppigt vil det gaa saaledes, at det, naar Vidnet afhøres, viser sig, at det i Virkeligheden ikke ved noget, der er af væsentlig Betydning for Sagen, saa det er hensigtsløst at afkræve det Ed. Det kan ogsaa tænkes, at Vidneforklaringen gør et saa troværdigt Indtryk, at Parterne ere enige om ikke at forlange Ed. Endelig kan man jo tænke sig — hvad der er endnu værre — at Vidneforklaringen gør et saa utroværdigt Indtryk, at det for Retten maa stille sig som uforsvarligt at stede Vidnet til Edsaflæggelse. Det er disse Grunde, der føre os til at fraraade en Forandring i den bestaaende Ordning. Vi mene ogsaa at finde en Støtte deri, at man i Norge har troet at kunne holde sig til den ogsaa der tidligere gældende Regel, at Eden aflægges bagefter. Naar den ærede Ordfører imod denne Henvisning til Norge anførte, at det hos os gælder en Reform af baade den civile og den krimi-

nelle Retspleje, forekommer det mig dog, at man herimod kan henvise til, at der efter den Reform af Retsplejen, vi staa overfor, vil blive den Forskel mellem civil og kriminel Proces, at der i Almindelighed ikke bliver Tale om Appel af Bevissspørgsmaal i kriminelle, men nok i civile Sager. Følgen heraf er den, at man i Sager af den sidstnævnte Art maa skride til en Optegnelse, en Protokollation af Vidneforklaringerne. Det er alene af Hensyn til Appellen nødvendigt. Den Lethed i Forhandlingen, som man skulde opnaa ved, at Eden aflægges inden Forklaringen, kan altsaa dog ikke opnaas. Appelsystemet forhindrer, at man kan skride hurtigt og let fremad med Forhandlingen. Under disse Omstændigheder forekommer det os, at der snarere er Grund til at holde paa det gældende System i den civile Proces end i den kriminelle. Jeg skal endnu blot gøre den Bemærkning, at naar det Mindretal, hvortil jeg hører, under Nr. 113 c har stillet et Forslag om, at nogle Ord i 2det Stykke af Forslagets § 287 skal udgaa, er det ikke hermed Meningen at foretage en Realitetsforandring. Vi foreslaa, at Ordene om, at Dømmeren ikke maa benytte de ved Fdg. af 25. Juni 1842 og Lov af 19. April 1864 fastsatte Formaningstaler, skulle udgaa. Vi mene, at dette ligger i Lovforslagets øvrige Bestemmelser, og at det for saa vidt er ganske overflødig at tilføje noget derom.

Jeg kommer derefter til Nr. 115—18, som angaa Syns- og Skønsmænd. Fler-tallet foreslaar her, at man som Skøns- og Synsmænd kun skal kunne benytte Personer, der kunne aflægge Ed. Mindretallet kan ikke indse, hvorfor Personer, der, f. Eks. fordi de ikke høre til noget anerkendt Trossamfund, ikke kunne aflægge Ed, skulle være udelukkede fra at være Syns- og Skønsmænd; de kunne jo være baade dygtige og troværdige og ere maaske netop de Personer, man i det paagældende Tilfælde ellers kunde ønske at holde sig til.

Derefter kommer Ændringsforslagene Nr. 122 og 123. Forskellen mellem Fler-tal og Mindretal bestaar, som den ærede Ordfører berørte deri, at Mindretallet ønsker at holde sig til Kommissionsforslaget med Hensyn til Spørgsmaalet, om der skal kunne anvendes Straf, naar det bagefter